

Tıp Eğitiminin Güneşten Korunma Davranışları Üzerine Etkisi

The Effect of Medical Education on Sun Protection Behaviors

Atiye OĞRUM,^a
Osman DEMİR^b

^aDeri ve Zührevi Hastalıkları AD,
Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Tıp Fakültesi,
^bİktisat Teorisi AD,
Gaziosmanpaşa Üniversitesi,
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
Tokat

Received: 18.08.2018
Accepted: 01.10.2018
Available online: 02.11.2018

Correspondence:
Atiye OĞRUM
Gaziosmanpaşa Üniversitesi,
Tıp Fakültesi,
Deri ve Zührevi Hastalıkları AD, Tokat,
TÜRKİYE/TURKEY
aogrums@yahoo.com

ÖZET Amaç: Güneş, benign ve malign çok sayıda deri lezyonunun oluşumunda rol oynamaktadır. Bu çalışmanın amacı tıp eğitiminin güneşten korunma davranışları üzerine olan etkisini değerlendirmektir. **Gereç ve Yöntemler:** Çalışmaya 100 birinci sınıf öğrencisi 100 kişi ve beş ve altıncı sınıf öğrencisi 112 kişi olmak üzere 212 tıp fakültesi öğrencisi alındı. Öğrencilerden, katılımcıların demografik bilgilerini içeren ve güneş, deri kanserleri ve güneşten koruyucularla ilgili bilgi ve alışkanlıklarını değerlendirmek amaçlı hazırlanan anketi doldurmaları istendi. Birinci sınıf öğrencileri grup 1; beş ve altıncı sınıf öğrencileri grup 2 olarak adlandırıldı. **Bulgular:** Çalışmaya katılan 212 öğrencinin 78 (%36,8)'i erkek, 134 (%63,2)'ü kadın idi. Öğrenciler tarafından uygulanan güneşten korunma metodlarında ilk üç sırada sırasıyla, güneşten kaçınma (%68,4), güneşten koruyucu krem (GKK) (%62,3) ve güneş gözlüğü kullanımı (%53,3) bulunmaktadır. Güneşin deri kanseri ve yaşlanma ile ilişkili risklerini bilme oranı grup 2'de grup 1'e kıyasla anlamlı düzeyde yüksek saptandı. Bununla birlikte, GKK kullanma oranı grup 1 ve 2'de benzer bulundu. **Sonuç:** Tıp eğitiminin son dönemlerinde güneşin risklerine yönelik bilgi düzeyi yüksek olsa da, güneşten korunma davranışları bilinçli ve düzenli değildi.

Anahtar Kelimeler: Güneşten korunma; güneşten koruyucu krem; güneşten korunma metodları; tıp öğrencisi; tıp eğitimi

ABSTRACT Objective: The sun plays a role in development of numerous benign and malignant skin lesions. The aim of this study is to evaluate the effect of medical education on sun protection behaviors. **Material and Methods:** The study composed of 100 first-year and 112 fifth and sixth-year students making a total of 212 medical school students. Students were requested to complete our questionnaire which were about demographic data of the students, and which were intended to assess their knowledge and habits about the sun, skin cancers and sun screenings. The first -year students were named as group 1, the fifth and sixth-year students were named as group 2. **Results:** Of the 212 students, 78 (36.8%) were males and 134 (63.2%) were females. Among the sun protection methods applied by medical students were avoiding sunlight (68.4%), applying sunscreen (62.3%) and using sun glasses (53.3%) as the first three methods, respectively. The rate of knowledge in the sunlight risks related to skin cancers and aging in group 2 was significantly higher than group 1. However, the rate of sunscreen usage in group 2 was not significantly higher than group 1. **Conclusion:** Although the knowledge of the sunlight risks was high at the end of the medical education, sun protection behaviours were not consciously and regularly.

Keywords: Sun protection; sunscreen; sun protection methods; medical student; medical education

Güneş ışınları, başta melanom ve melanom dışı deri kanserleri olmak üzere, deri yaşlanması, eritem, güneş yanığı, bronzlaşma ve solar keratoz gibi çok sayıda deri lezyonunun oluşumunda rol oynayan önemli bir faktördür.¹⁻³ Dünya genelinde son birkaç dekadaki melanom ve melanom dışı deri kanseri insidans artışı, korunmasız güneş maruziyeti ve

bilinçsiz güneşlenme davranışlarıyla ilişkilendirilmektedir.⁴ Güneş ışınlarının kümülatif etkisine ek olarak, tüm yaş gruplarında güneş yanığına sebep olan aralıklı yoğun güneş maruziyeti de melanom gelişimi açısından önemli bir risk faktörüdür.⁵⁻⁷ Güneş ve olası riskleri dikkate alınarak, dünya genelinde birçok ülkede güneş ışınlarının etkilerine yönelik bilinç düzeyini ve güneşten korunmaya yönelik yaklaşımları değerlendirmek amaçlı çalışmalar yapılmakta ve toplumun genelinde bilinç ve farkındalık düzeyini artırma amaçlı eğitimler verilmektedir. Bu çalışmada, prelinik ve klinik tıp eğitimi tamamlayan tıp fakültesi beş ve altıncı sınıf öğrencileri ile birinci sınıf öğrencilerinin güneşin olası riskleri konusundaki bilgi düzeylerinin karşılaştırılması ve bunun bilinç düzeyine ulaşma ve davranışa dönüşme durumunun değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Kesitsel tipteki bu çalışma için araştırma öncesi etik kurul onayı alınmış olup (18-KAEK-085), güneşin etkileri ve güneşten korunma konusundaki bilinç düzeyi ve alışkanlıkları ölçme amacıyla hazırlanan anket formu, çalışmaya katılmayı kabul eden tıp fakültesi bir, beş ve altıncı sınıf öğrencileri tarafından doldurulmuştur. Tıp eğitiminin başlangıç ve son dönemlerindeki güneşin olası riskleri ve korunma metodlarına yönelik bilgi düzeyi ve davranışları karşılaştırmak amacıyla, birinci sınıf öğrencileri grup 1, beş ve altıncı sınıf öğrencileri grup 2 olarak adlandırılmıştır. Aylık gelir durumunun, anketi dolduran kişi tarafından işaretlenmesi istenmiş ve algılanan gelir düzeyine göre; düşük, orta ve yüksek olarak sınıflandırılmıştır.

İSTATİSTİKSEL ANALİZ

Sürekli değişkenlere ait veriler ortalama ve standart sapma değerleri şeklinde; kategorik değişkenlere ait veriler ise sayı ve yüzde şeklinde verildi. Nitel değişkenlerin gruplar arasındaki karşılaştırması için ki-kare testinden yararlanıldı. p değerleri 0,05'ten küçük hesaplandığında istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi. Hesaplama hazır istatistik yazılımı kullanıldı (IBM SPSS inc.. an IBM Co.. Somers. NY).

BULGULAR

Ankete katılıp formu eksiksiz dolduran öğrenci sayısı 212 olup; bir, beş ve altıncı sınıf öğrencilerinin ankete katılım oranları sırasıyla; %72 (100/138), %88 (74/84) ve %53 (38/72) idi. Öğrencilerin 134 (%63,2)'ü kadın, 78 (%36,8)'i erkek olup; sınıf ve gruplardaki kadın erkek dağılımı benzer bulundu ($p>0,05$). Öğrencilerin yaş aralığı 18-27 yıl olup, yaş ortalaması $21,54\pm 2,45$ yıl idi. Sınıf ve grupların gelir dağılımı, Fitzpatrick deri tipleri, ailede deri kanseri öyküsü, güneşte kalım süreleri ve güneş yanığı öykü durumu benzer saptandı ($p>0,05$) (Tablo 1).

Öğrencilerin 132 (%62,3)'si güneşten koruyucu krem (GKK) kullanır iken; 80 (%37,7)'i kullanmamakta idi. GKK'nin en sık kullanıldığı dönem tatiller ve yaz ayları, en sık kullanım sıklığı günde bir kez, en sık sürülen bölge yüz ve en yüksek oranda tercih edilen koruyuculuk derecesi SPF 30 üzeri olarak bulundu (Tablo 2). GKK kullanmayan grupta en sık belirtilen neden ise gereksiz görme (%57,5) idi.

Öğrencilerin %77,8'i güneşin deri yaşlanması üzerine etkisini, %87,7'si deri kanseri gelişimi üzerine olan etkisini bilmekte idi. Güneşin deri yaşlanması ve deri kanseri gelişimi üzerine etkisine yönelik bilgi düzeyi grup 2'de grup 1'e kıyasla istatistiksel olarak anlamlı oranda yüksek saptandı (sırasıyla $p=0,010$; $p<0,001$) (Tablo 3). Gruplarda GKK kullanma oranı ise benzer bulundu ($p>0,05$) (Tablo 3). Bununla birlikte, grup 1 GKK'yi genellikle günde bir kez uygular iken, grup 2 daha sık uygulamaktaydı ($p=0,031$). Güneşin olası risklerinden korunmak adına en sık kullanılan yöntemler sırasıyla; güneşten kaçınma (%68,4), GKK kullanma (%62,3) ve güneş gözlüğü kullanımı (%53,3) olarak belirlendi.

Güneşin deri yaşlanması üzerine etkisini, erkeklere kıyasla kadınlar daha yüksek oranda bilmekte idi ($p<0,001$) (Tablo 4). GKK kullanma oranı kadınlarda erkeklere kıyasla istatistiksel olarak anlamlı yüksek bulundu ($p<0,001$) (Tablo 4). Kullanılan GKK faktör düzeyinde cinsiyetler arasında fark saptanmadı ($p>0,05$) (Tablo 4). Erkeklerde GKK kullanma oranı kadınlara kıyasla düşük olmakla

TABLO 1: Öğrencilerin sosyodemografik özellikleri, güneşte kalım süresi ve güneşin etkilerine maruziyet durumu.

Özellik	Sınıf			Toplam n (%)
	Birinci (n=100)	Beşinci (n=74)	Altıncı (n=38)	
Cinsiyet				
Kadın	61	46	27	134 (63,2)
Erkek	39	28	11	78 (36,8)
Yaş ortalaması (yıl)	19±1,2	23,2±0,9	24,2±0,7	21,54±2,45
Aylık gelir				
Düşük	8	5	6	19 (9)
Orta	88	62	26	176 (83)
Yüksek	4	7	6	17 (8)
Fitzpatrick deri tipi				
Tip I	5	2	2	9 (4,2)
Tip II	10	7	3	20 (9,4)
Tip III	31	37	12	80 (37,7)
Tip IV	45	23	17	85 (40,1)
Tip V	9	5	4	18 (8,5)
Tip VI	0	0	0	0 (0)
Ailede deri kanseri öyküsü				
Var	1	3	1	5 (2,4)
Yok	99	71	37	207 (97,6)
Güneş yanığı geçirme öyküsü				
Birden fazla	41	46	14	101(47,6)
Bir kez	16	6	5	27 (12,7)
Yok	43	22	19	84 (39,6)
Günlük güneşte kalma süresi				
1 saatten az	9	6	9	24 (11,3)
1 saatten fazla	74	58	24	156 (73,6)
Bilmiyor	17	10	5	32 (15,1)

birlikte, kadınların %74,4'ü günde bir kez ve %25,5'i birden fazla sayıda sürerken, erkeklerde bu oran sırasıyla %38,5 ve %61,5 idi. GKK'nin günlük kullanım sıklığı erkeklerde kadınlara kıyasla anlamlı düzeyde yüksek bulundu ($p<0,001$). Kadınların %50,9'u yaz boyunca GKK kullanırken, erkeklerde bu oran %3,8 idi. Bununla birlikte, erkeklerin %93,2'si sadece tatillerde GKK kullanırken, bu oran kadınlarda %31,1 olarak belirlendi. Kadınlarda yaz boyunca, erkeklerde tatillerde GKK kullanımı istatistiksel olarak anlamlı oranda yüksek saptandı ($p<0,001$) GKK uygulama bölgeleri dikkate alındığında kadınlarda yüze; erkeklerde el-kol, gövde ve bacak bölgesine krem sürme oranı anlamlı oranda yüksek idi (sırasıyla $p=0,002$; $p=0,009$; $p<0,001$; $p=0,015$). Güneşin etkilerinden korunmaya yönelik güneş gözlüğü kullanımı ka-

dınlarda, şapka kullanımı erkeklerde daha yüksek oranda bulundu ($p<0,001$) (Tablo 4). GKK kullanmayan grup değerlendirildiğinde, gereksiz olduğu düşüncesi erkeklerde daha yüksek oranda saptandı ($p=0,022$).

TARTIŞMA

Güneş ışınlarının deri kanserlerinden sorumlu faktörlerden biri olduğu ve güneşten korunma yöntemleriyle deri kanseri gelişiminin %80 oranında azaltılabileceği düşünülmektedir.⁸⁻¹¹

Hekimler, güneşin olası zararları ve korunma yöntemlerine dair tıp eğitimiyle edindikleri bilgileri, hem kendilerini hem de toplumu bu risklerden korumak adına kullanabilmektedir. Bu sayede güneşin akut ve kronik etkilerinin sonuçları önle-

TABLO 2: Gruplara göre öğrencilerin güneşten korunmaya yönelik tutum ve davranışları.

Özellikler	Grup 1 (n)	Grup 2 (n)	Toplam (n) (%)
Kullanıyor	56	76	132 (62,3)
Kullanmıyor	44	36	80 (37,7)
GKK kullanma zamanı			
Her mevsim	6	14	20 (9,4)
Yaz boyunca	27	28	55 (25,9)
Tatillerde	23	34	57 (26,9)
Hiçbir zaman	44	36	80 (37,7)
GKK'yi günlük sürme sıklığı			
Birden fazla	13	30	43 (20,3)
Bir kez	43	46	89 (42)
Hiçbir zaman	44	36	80 (37,7)
GKK SPF değeri			
SPF 15	6	8	14 (6,6)
SPF 30	14	18	32 (15,1)
SPF >30	36	50	86 (40,6)
Kullanmıyor	44	36	80 (37,7)
GKK uygulama bölgesi			
Yüz	51	73	124 (58,5)
El ve kol	36	52	88 (41,5)
Gövde	15	25	40 (18,9)
Bacak	14	26	40 (18,9)
GKK kullanmama nedeni			
Gereksiz	29	17	46 (57,5)
Fiyatı pahalı	2	5	7 (8,7)
D vitamini üzerine etkisi	4	1	5 (6,3)
Diğer*	8	14	22 (27,5)

GKK: Güneşten koruyucu krem

*Unutmak, güneşten yeterince kaçındığını düşünmek, kremin allerji yapması, etkisine inanmamak, bronzlaşmayı sevmek.

nebilmekte ya da geciktirilebilmektedir. Çalışmamızda, grup 1'in GKK kullanımı %54, grup 2'nin %65,2 gibi düşük oranlarda olması ve aralarında anlamlı farklılığın bulunmaması, ayrıca her mevsim GKK kullanma oranının tüm öğrencilerde ortalama %9,4 olması, tıp eğitimi alan öğrencilerde bilginin bilinç düzeyine geçmesi ya da davranışa dönüşmesi noktasında eksiklikler olduğunu düşündürmektedir. Güneşin deri kanseri oluşumu üzerine etkisinin öğrencilerin %87,7'si, deri yaşlanması üzerine olan etkisinin %77,8'i tarafından bilinmesi ve bu bilgi düzeyinin grup 2'de anlamlı oranda yüksek olmasına rağmen GKK kullanma oranındaki düşüklük bu düşüncüyü destekleyebilmektedir. Ayrıca sıklıkla tatil dönemlerinde kulla-

nılması, çoğunlukla yüz bölgesinin korunması ve güneş kreminin günde bir kez uygulanma oranının daha yüksek olması da, güneşin olası risklerinden etkin şekilde korunulmadığını gösterebilmektedir. En sık kullanılan faktör düzeyinin SPF 30 üzeri olması, öğrencilerin yüksek faktörün daha etkin korunma sağlayacağı düşüncesiyle ilişkili olabilmektedir. Özüğüz ve ark.nın Muğla'da tıp fakültesi bir ve altıncı sınıf öğrencileri üzerinde yaptıkları anket çalışmasında; GKK kullanma oranı %73,3, sadece tatillerde kullanım %52,7, her mevsim kullanma oranı %3,3 olarak saptanmıştır.² Çalışmamızda, yaz ayları veya tatil döneminde GKK kullanma oranı %52,8 iken, %9,4'ünün her mevsim kullandığı saptanmıştır. Her mevsim kullanma oranı düşük olmakla beraber, Özüğüz ve ark.nın gözlemlediği orandan daha yüksek bulunmuştur.² Özüğüz ve ark.nın çalışmasında, sınıflar arası farklılıklara dair değerlendirme yapılmamıştır. Çalışmamızda GKK kullanma oranı gruplarda farklı olmakla birlikte, bu farklılık anlamlı düzeyde değildir. Bu durum, tıp eğitimiyle bilgi düzeyi artsa da bilginin bilinç düzeyine ulaşması ya da davra-

TABLO 3: Öğrencilerin gruplara göre güneşin etkileri konusundaki bilgi düzeyi ve korunmaya yönelik yaklaşımı.

	Grup 1 (n) (%)	Grup 2 (n) (%)	p
Güneşin deri yaşlanması üzerine etkisi			
Var	70 (70)	95 (84,8)	0,010
Yok	30 (30)	17 (15,2)	
Güneşin deri kanseri oluşumuna etkisi			
Var	78 (78)	108 (96,4)	<0,001
Yok	22 (22)	4 (3,6)	
GKK kullanma			
Kullanıyor	56 (56)	76 (67,8)	0,097
Kullanmıyor	44 (44)	36 (32,2)	
Güneşten kaçınma			
Kaçınıyor	72 (72)	73 (65,1)	0,286
Kaçınmıyor	28 (28)	39 (34,9)	
Güneş gözlüğü kullanma			
Kullanıyor	44 (44)	69 (61,6)	0,010
Kullanmıyor	56 (56)	43 (38,4)	
Şemsiye kullanma			
Kullanıyor	5 (5)	5 (4,5)	0,854
Kullanmıyor	95 (95)	107 (95,5)	
Şapka kullanma			
Kullanıyor	28 (28)	33 (29,5)	0,814
Kullanmıyor	71 (71)	79 (70,5)	

GKK: Güneşten koruyucu krem.

TABLO 4: Cinsiyete göre öğrencilerin güneşin etkilerine yönelik bilinç düzeyi ve güneşten korunmaya yönelik tutum ve davranışları.

	Kadın (n) (%)	Erkek (n) (%)	P-değeri
Güneşin deri yaşlanması üzerine etkisi			
Var	116 (86,6)	49 (62,8)	<0,001
Yok	18 (13,4)	29 (37,2)	
Güneşin deri kanseri oluşumuna etkisi			
Var	121 (90,3)	65 (83,3)	0,136
Yok	13 (9,7)	13 (16,7)	
GKK kullanma			
Kullanıyor	106 (79,1)	26 (33,3)	<0,001
Kullanmıyor	28 (20,9)	52 (66,7)	
Güneşte durmaktan kaçınma			
Kaçınıyor	94 (70,1)	51 (65,4)	0,472
Kaçınmıyor	40 (29,9)	27 (34,6)	
Güneş gözlüğü kullanma			
Kullanıyor	84 (62,7)	29 (37,2)	<0,001
Kullanmıyor	50 (37,3)	49 (62,8)	
Şemsiye kullanma			
Kullanıyor	6 (4,5)	4 (5,1)	0,829
kullanmıyor	128 (95,5)	74 (94,9)	
Şapka kullanma			
Kullanıyor	27 (20,1)	34 (43,6)	<0,001
Kullanmıyor	107 (79,9)	44 (56,4)	

GKK: Güneşten koruyucu krem.

nışa dönüşmesi noktasında eksiklikler olduğunu düşündürmektedir. Güneşten korunmaya yönelik toplumun bilinçlendirilme çalışmalarına ek olarak, toplumu bilinçlendirecek olan hekim adaylarının da bilinç ve farkındalık düzeyini artırma hedefli yeni yaklaşım ve yöntemlerin geliştirilmesi faydalı olabilmektedir. GKK kullanmayanların %57,5'inin krem kullanımını gereksiz olarak nitelemesi de bu düşünceyi destekler nitelikte bir bulgu olarak değerlendirilebilmektedir.

Güneşin etkilerinden korunmaya yönelik en sık kullanılan metodun, cinsiyet ve sınıf farkı olmaksızın, güneş ışınlarının yoğun saatlerinde güneşten kaçınma olması, temel önleyici yöntemlerin, zaman ve uygulama kolaylığı genel kabul gören bir metod olduğunu düşündürmektedir. Günde bir kez ve SPF 30 üzeri GKK kullanımı da kişilerin uygulamada güvenilir, ancak kolay yöntemleri tercih ettiğini destekler bir bulgu olabilmektedir.

Güneşin deri kanseri oluşumu üzerine olan etkisinin bilinme oranı, her iki cinsiyette benzer

iken, deri yaşlanması üzerine olan etkisinin kadınlar tarafından daha yüksek oranda bilindiği saptanmıştır. Kadınların GKK kullanma oranının da yüksek olduğu dikkate alındığında, bu yüksek kullanım oranı kadınlardaki kozmetik kaygının yüksekliliğiyle ilişkili olabilmektedir. Çınar ve ark.nın hemşirelik öğrencileri üzerinde yaptıkları ve GKK kullanma oranının %78,1 olarak bildirildiği çalışmada benzer oran saptanması, kadınlarda bu faktörün de etkili olma olasılığını destekleyebilmektedir.¹² Brezilya'da lise öğrencilerinin değerlendirildiği çalışmada da GKK kullanma oranı %74,3 olup, kızlarda erkek cinsiyete kıyasla GKK'nin anlamlı oranda yüksek olduğu bildirilmiştir.¹³ Benzer şekilde, Banks ve ark.nın adolesan yaş grubu üzerinde yaptıkları çalışmada da kızların GKK kullanma oranı erkeklerden anlamlı oranda yüksek bulunmuştur.¹⁴ Aynı şekilde, ülkemizden Balcı ve ark. birinci basamak sağlık kuruluşlarına başvuran erişkinlerin güneşin zararlı etkileri ve güneşten korunmaya dair davranışlarını değerlendirdikleri çalışmalarında, kadınların GKK kullanma oranının erkeklerden iki kat yüksek olduğunu bildirmişlerdir.¹⁵ Bu farklılığın tıp eğitimi alan erkek ve kadınlar arasında da devam etmesi, eğitimle sağlanan bilgi düzeyinin cinsiyetler arasındaki bu farkın kapanmasına katkı sağlayamadığını düşündürmektedir. Erkeklerde şapka kullanımı, GKK'nin günde birden fazla ve kol, bacak ve gövdeye uygulama oranının kadınlara kıyasla daha yüksek oranda olması ise erkeklerin tatil döneminde GKK kullanma eğilimleriyle ilişkili olabilmektedir. Ayrıca, erkeklerde GKK kullanma döneminin çoğunlukla (%93,2) tatille sınırlı olması, erkeklerin güneşin kronik etkilerinin neden olduğu risklerden ziyade, sebep olduğu akut hasardan korunma konusunda titiz davrandıklarını düşündürmektedir. Bu değerlendirmeler, erkeklerdeki bilgi eksikliği ya da bilinç düzeyi düşüklüğünü gösteriyor olabilmektedir. Yüz bölgesinin kadınlarda daha yüksek oranda korunması da kadınlardaki özellikle kozmetik problemlere ilişkin kaygı oranının yüksekliliğiyle ilgili olabilmektedir.

Alataş ve ark., akademik personelin güneşten korunmaya yönelik bilgi, tutum ve alışkanlıklarını değerlendirdikleri çalışmada, GKK kullanma

oranını %76,9 olarak saptamışlardır.⁸ Bu oran çalışmamızdaki oranla benzer olup, bu benzerlik eğitim düzeyiyle oluşan güneşten korunma bilinciyle ilişkili olabilmektedir. Ayrıca, güneşten korunmaya yönelik uygulanan en sık metotlar; GKK ve güneş gözlüğü kullanımı ve güneşten kaçınma olarak bildirilmiş olup, çalışmamızla benzer saptanmıştır. Ancak, çalışmamızda en sık kullanılan metot güneşten kaçınma olup, GKK kullanımı ikinci sıklıkta uygulanan yöntem olarak belirlenmiştir. Kaymak ve ark., üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları bir araştırmada da güneşten korunmaya yönelik en sık kullanılan yöntemi benzer şekilde güneşten kaçınma olarak bildirmişlerdir. Ülkelerin güneşten korunmaya yönelik uygulamalarında da sıralama farklılıkları olabilmektedir. Yapılan çalışmalarda, Çin'de en sık uygulanan yöntem güneşten kaçınma olarak bildirirken; Avustralya'da şapka kullanımı, Almanya'da uzun kollu giyinme en sık uygulanan yöntemler olmuştur.¹⁶⁻¹⁸

ÇATIŞMANIN KISITLILIKLARI

GKK kullanım alışkanlıkları, öğrencilerin beyanı esas alınarak yapılmıştır. Ayrıca, ankete kalıtımda gönüllülük esaslı bulunduğu ve anket bir ildeki tıp fakültesi öğrencileri üzerinde uygulandığından, sonuçlar tıp eğitimi alan tüm bireylerin durumunu yansıtmayabilmektedir.

SONUÇ

Tıp eğitimi alan bireylerde, güneşin riskleri ve korunmaya yönelik yöntemler konusunda bilgi düzeyi yüksek olsa da bu bilginin bilinç düzeyine

ulaşması ve davranışlara dönüşmesi noktasında aksaklıklar mevcuttur. Güneşten korunmaya yönelik yaklaşımlar konusundaki cinsiyetler arası farklılık, tıp eğitimi sonrasında da devam etmektedir. Güneşin deri yaşlanması üzerine etkisi kadın cinsiyette erkeklere kıyasla daha yüksek oranda bilinmekte ve kadınlarda GKK daha yüksek oranda kullanılmaktadır.

Toplumun, güneşin olası riskleri ve güneşten korunma yöntemlerine yönelik bilinçlendirilmesinin yanı sıra, hekim adaylarının da bilgi ve bilinç düzeyini artırmaya yönelik yeni yaklaşımlar faydalı olabilmektedir.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Atiye Oğrum; **Tasarım:** Atiye Oğrum, Osman Demir; **Denetleme/Danışmanlık:** Atiye Oğrum; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** Atiye Oğrum; **Analiz ve/veya Yorum:** Atiye Oğrum, Osman Demir; **Kaynak Taraması:** Atiye Oğrum; **Makalenin Yazımı:** Atiye Oğrum; **Eleştirel İnceleme:** Atiye Oğrum; **Kaynaklar ve Fon Sağlama:** Atiye Oğrum.

KAYNAKLAR

1. Aydemir EH. [Sunscreens]. *Turkderm* 2009;43 Özel Sayı 1:7-11.
2. Özüğuz P, Kaçar SD, Akyükrek FT, Uzel H. [Evaluation of first class and end class of medical students' knowledge and behaviours about the sun and the skin]. *Turk J Dermatol* 2014;8(1):19-22.
3. Robinson JK, Rigel DS, Amonette RA. Summertime sun protection used by adults for their children. *J Am Acad Dermatol* 2000;42(5 Pt 1):746-53.
4. Uslu M, Karaman G, Şavk E, Şendur N. [Investigation of knowledge about sun effects, skin cancer and sun protection behaviour among doctors in Adnan Menderes Hospital]. *ADÜ Tıp Fakültesi Dergisi* 2006;7(1):5-10.
5. Lin JS, Eder M, Weinmann S. Behavioral counseling to prevent skin cancer: a systematic review for The U.S. preventive services task force. *Ann Intern Med* 2011;154(3):190-201.
6. Geller AC, Sayers L, Koh HK, Miller DR, Steinberg Benies L, Crosier Wood M. The New Moms Project: educating mothers about sun protection in newborn nurseries. *Pediatr Dermatol* 1999;16(3):198-200.
7. Grant-Petersson J, Dietrich AJ, Sox CH, Winchell CW, Stevens MM. Promoting sun protection in elementary schools and child care settings: the sun safe project. *J Sch Health* 1999;69(3):100-6.

8. Alataş ET, Kara Polat A, Doğan G, Pıçakçıefe M. [Assessment of the academics staff's knowlegde, attitudes, and habits related to sun protection and sunscreen use]. *Turk J Dermatol* 2018;12(1):9-17.
9. Kaymak Y, Tekbaş ÖF, Şimşek I. [Knowledge, attitudes and behaviours of university students related to sun protection]. *Turkderm* 2007;41(3):81-5.
10. Kalaycıyan A, Serdaroglu S. [Sun protection: community awareness, attitudes and tendencies]. *Dermatose* 2003;3(2):159-62.
11. van der Pols JC, Williams GM, Pandeya N, Logan V, Green AC. Prolonged prevention of squamous cell carcinoma of the skin by regular sunscreen use. *Cancer Epidemiol Biomarkers Prev* 2006;15(12):2546-8.
12. Çınar Fİ, Çetin FŞ, Kalender N, Bağcıvan G. [Determination of sun protection behaviour among nursing students]. *Gülhane Med J* 2015;57(3):241-6.
13. Dupont L, Pereira DN. Sun exposure and sun protection habits in high school students from a city south of the country. *An Bras Dermatol* 2012;87(1):90-5.
14. Banks BA, Silverman RA, Schwartz RH, Tunnessen WW Jr. Attitudes of teenagers toward sun exposure and sunscreen use. *Pediatrics* 1992;89(1):40-2.
15. Balcı E, Durmuş H, Ergün Arslantaş E, Gün İ. [Knowlegde, attitude and behaviours of adults applying to primary health care organisations on the harmful effects of the sun and the ways of protection]. *Turk J Dermatol* 2018;12(2):96-9.
16. Yan S, Xu F, Yang C, Li F, Fan J, Wang L, et al. Demographic differences in sun protection beliefs and behavior: a community-based study in Shanghai, China. *Int J Environ Res Public Health* 2015;12(3):3232-45.
17. Garbutcheon-Singh KB, Dixit S, Lee A, Brown P, Smith SD. Assessment of attitudes towards sun-protective behaviour in Australians: a cross-sectional study. *Australas J Dermatol* 2016;57(2):102-7.
18. Görig T, Diehl K, Greinert R, Breitbart EW, Schneider S. Prevalence of sun-protective behaviour and intentional sun tanning in German adolescents and adults: results of a nationwide telephone survey. *J Eur Acad Dermatol Venereol* 2018;32(2):225-35.